

**RUSKON KUNNAN
ARVIOINTIKERTOMUS
VUODELTA
2018**

Tarkastuslautakunta

Sisällys

1 LAUTAKUNNAN TOIMINTA	3
1.1 TEHTÄVÄT JA TOIMIVALTUUDET	3
1.2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOONPANO	3
1.3 TOIMINTAMUODOT JA ARVIOINTIPROSESSI.....	4
1.4 ARVIO KUNNANHALLITUKSEN LAATIMAN TOIMINTAKERTOMUKSEN LAADUSTA, LUOTETTAVUUDESTA JA KEHITTÄMISTARPEISTA	5
2 EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI .	5
3 RUSKON TALOUDELLISTEN JA TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI.....	6
3.1 TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI.....	6
3.2 TALouden MITTARIT	7
3.3 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	8
4 HAVAINNOT TARKASTUKSEN PAINOPISTEALUEILTA.....	17
4.1 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI.....	17
4.2 VANHUSTENHUOLTO	17
4.3 HYVINVOINTILAUTAKUNTA.....	17
4.4 HENKILÖKUNNAN HYVINVOINTI	18
5 TARKASTUSLAUTAKUNNAN MUUT HAVAINNOT JA SUOSITUKSET.....	18
5.1 YLEISHALLINNON TILANNE.....	18
5.2 KAAVOITUKSEN TILANNE.....	19
5.3 KUNNAN VUOKRA-ASUNNOT	19
5.4 SIDOSRYHMIIN VAIKUTTAMINEN	19
5.5 SIDONNAISUUSILMOITUS JA –REKISTERI	19

1 LAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 TEHTÄVÄT JA TOIMIVALTUUDET

Tarkastuslautakunnan keskeisenä lakisääteisenä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla (Kuntal 121 §).

Valtuusto asettaa toiminnan ja talouden tavoitteet hyväksyessään kuntalain 110.2 §:n mukaisesti talousarvion ja suunnitelman. Hallituksen on toimintakertomuksessa esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisesta (Kuntal 115 §).

Ruskon kunnan tarkastuslautakunta on suorittanut sille lain ja valtuuston hyväksymän hallintosäännön mukaan kuuluvat tehtävät ja esittää valtuustolle kuntalain 121 §:n tarkoittaman arviointikertomuksen toimintavuodelta 2018.

1.2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOONPANO

Kuntalain mukaan lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava myös kunnanvaltuuston jäseniä. Ruskon tarkastuslautakuntaan ovat toimintavuonna 2018 kuuluneet seuraavat henkilöt:

Jäsenet

Mauri Laine, puheenjohtaja

Monika Antikainen, varapuheenjohtaja

Piki Kettinen

Juha Raatikainen

Lars Karlsson

Varajäsenet

Veikko Valtonen

Saija Ojansuu

Anne Sundman

Heikki Ruuskanen

Eero-Tapani Hynynen

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut 22.1.2019 asti toimistosihteerinä Satu Fagerström.

21.3.2019 kokouksessa sihteerinä toimi talous- ja hallintojohtaja Ismo Airinen ja 8.4.2019 kokouksesta alkaen kirjanpitäjä Tuija Virtanen.

1.3 TOIMINTAMUODOT JA ARVIOINTIPROSESSI

Tarkastuslautakunta arvioi talousarviotavoitteiden toteutumista, strategian toteutumista, toiminnan tuloksellisuutta, toimintakertomusta ja talouden tasapainotusta. Arviointi on "arvottamista, jossa toimintaa arvioidaan tietoon ja faktoihin perustuen suhteessa valittuihin kriteereihin".

Tarkastuslautakunta on noudattanut toiminnassaan vuosille 2017 – 2021 hyväksymäänsä tarkastussuunnitelmaa. Kertomusvuonna 2018 lautakunta on pitänyt 10 kokousta ja 21.5.2019 mennessä 6 kokousta. Pääsääntöisesti lautakunnan ensimmäisen vuosipuoliskon kokoukset keskittyvät edellisen vuoden toiminnan arviointiin. Tarkastustoimen työohjelman painopistealueina kertomusvuoden 2018 aikana ovat olleet sosiaali- ja terveystoimi/vanhustenhuolto, hyvinvointilautakunta sekä henkilöstöhyvinvointi.

Arvioinnissaan tarkastuslautakunta on keskittynyt valtuuston vuodelle 2018 hyväksymässä talousarviossa asettamien tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Vuodelle 2018 asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi on perustunut pääasiassa kunnanhallituksen laatimaan toimintakertomukseen sekä lautakunnan omiin havaintoihin toimielinten pöytäkirjojen perusteella.

Hallintokunnat ovat toimittaneet pääsääntöisesti sähköisesti lautakuntien tarkastetut pöytäkirjat tarkastuslautakunnan jäsenille seuraavasti:

Mauri Laine; kunnanhallitus

Monika Antikainen; opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta

Piki Kettinen; hyvinvointilautakunta, sosiaali- ja terveystoimi

Lars Karlsson; tekninen lautakunta

Juha Raatikainen; rakennus- ja ympäristölautakunta

Tämän sovitun työnjaon mukaan lautakunnan jäsenet ovat seuranneet toimielinten toimintaa siinä määrin kuin se heille toimitettujen pöytäkirjojen mukaan on ollut mahdollista.

Tarkastuslautakunnan kuultavina ovat olleet hyvinvointijohtaja Anne Taulu, talous- ja hallintojohtaja Ismo Airinen, Rasion kaupungin sosiaali- ja terveysjohtaja Juha Sandberg, rakennustarkastaja Niko Paloposki, tekninen johtaja Mika Heinonen.

Vuoden 2018 tilintarkastajana on toiminut PwC Julkistarkastus Oy:stä JHT Topi Katajala. Hän osallistui tarkastuslautakunnan kokoukseen kertomusvuoden aikana kaksi kertaa sekä antoi tarkastusmuistion lautakunnalle tilikauden 2018 tarkastuksesta.

1.4 ARVIO KUNNANHALLITUKSEN LAATIMAN TOIMINTAKERTOMUKSEN LAADUSTA, LUOTETTAVUUDESTA JA KEHITTÄMISTARPEISTA

Vuoden 2018 tilinpäätös on hyvin laadittu ja selkeälukuinen. Tarkastuslautakunta pitää myös liitetiedostoja informatiivisina ja selkeinä. Niistä selviävät mm. suunnitelman mukaiset poistot ja kunnan omistusosuudet.

On hyvä, että talousarviossa hyväksytyt mittarit ja tavoitteet käydään läpi hallintokunnissa talousarvion hyväksymisen jälkeen.

Hyvästä tuloksesta huolimatta tarkastuslautakunta muistuttaa, että arvioitaessa tulosta taloudellisen onnistumisen kautta sitä tulisi lisäksi arvioida toiminnan onnistumisen kautta. Tuloksellinen toiminta edellyttää toimintatapaa, jossa organisaation toiminnoille ja palveluprosesseille asetetut toiminnan ja talouden tavoitteet toteuttavat Ruskon kuntastrategiassa asetettuja tavoitteita.

JHS 199-suosituksen mukaan valtuuston tulisi asettaa ensisijaisesti vaikuttavuustavoitteita, eli tavoitteen tulisi kuvata kunnan aikaansaannoskykyä ja positiivista vaikutusta kuntalaisten hyvinvointiin sekä kunnan elinvoimaisuuteen. Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen tavoitteiden ja mittareiden huolelliseen miettimiseen, jotta kuntalaisten ja palvelujen käyttäjien tarpeita tuotettaisiin

- vaikuttavasti
- laadukkaasti
- taloudellisesti
- siten, että toiminta on kestävää pitkällä aikajänteellä.

2 EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Kunnanhallitus ja lautakunnat ovat käsitelleet arviointikertomuksessa todetut toteutumatta jääneet tai mittarien perusteella heikosti toteutuneet tavoitteet ja kunnanhallitus on saattanut lautakuntien vastaukset valtuuston tietoon.

Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen kiinnittämään huomiota valittuihin mittareihin ja niiden tavoitteellisen toiminnan kuvaavuuteen ja yksiselitteiseen tulkintaan.

3 RUSKON TALOUDELLISTEN JA TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

3.1 TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Tilikauden 2018 tulos on 883.306 euroa ylijäämäinen. Se on 680.290 euroa parempi kuin muutostalousarviossa arvioitiin.

Toimintakate on 66 005 euroa parempi kuin muutostalousarviossa. Verotulot olivat 24.755.824 euroa (budjetissa 24.131.000 €) ja valtionosuudet 4.780.507 euroa (budjetissa 4.779.600 €). Investointeja tehtiin 1.466.392 eurolla (budjetissa 1.921.800 €).

Suunnitelman mukaiset poistot olivat -1.652.932 euroa ja vuosikate 2.536.238 euroa.

Rahavarojen määrä vuoden vaihteessa oli n. 3,2 miljoonaa euroa ja kassan riittävyys nousi edellisvuoden 66 päivästä 78 päivään. Kuntaliiton suosituksen mukaan riittävänä tavoitetasona voidaan pitää 14 – 30 päivän kassan riittävyyttä. Kunnan omavaraisuusaste on hieman noussut ja oli tilikauden lopussa 74,0 % (72,8 % vuonna 2017). Kertynyt ylijäämä per asukas oli 2396 euroa (edellisvuonna 2246 euroa).

Taseen osoittama suhteellinen velkaantuneisuus oli 34,3 (34,8 v. 2017) %. Kunta ei ottanut uutta lainaa ja entisiä lainoja on kertomusvuoden aikana lyhennetty 549.000 eurolla samoin kuin vuonna 2017.

Lainamäärä asukasta kohden oli 1.166 (1.251, v. 2017) euroa, kun se kunnissa keskimäärin on 3.052 (2.941, v.2017) euroa/asukas (Tilastokeskus, tilinpäätösarviot).

Tilikauden aikana on käyttötalouden määrärahojen muutoksia tehty yhteensä 552.000 (49.500, v. 2017) eurolla. Muutostalousarvioon verrattuna toimintatuotot toteutuivat 100 % (697.343 euroa yli v.2017) euroa. Toimintakulutkin alittuivat vain 0,2 %, 65.338 (1.362.550, v. 2017) eurolla. Henkilöstömenot ylittivät 84.647 eurolla, vuonna 2017 ylitys oli 56.820 euroa.

Tilinpäätösasiakirjoista on havaittavissa, että kunnan käyttötalouden toimintakulut ovat lisääntyneet noin 3,4 % edellisvuodesta. Henkilöstökulut lisääntyivät 276.219 eurolla (3,0 %) ollen 9.499.913 euroa. Palveluiden ostot lisääntyivät 255.114 eurolla ollen 18.776.587 euroa. Käyttöomaisuuden myyntivoitot olivat 214.285 euroa edellisvuotta pienemmät. Toimintatuotot vähenivät 507.792 euroa (10,1 %) edellisvuodesta. Verotulot ja valtionosuudet vähenivät yhteensä 202.966 euroa. Poistot olivat 39.847 euroa edellisvuotta suuremmat. Vuosikate per asukas väheni edellisvuodesta 278 eurolla ollen 406 €. Tilastokeskuksen keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien keskimääräinen vuosikate on 384 €/asukas.

3.2 TALOUDEN MITTARIT

Verrattaessa Ruskon kunnan talouden tunnuslukuja koko maan lukuihin, voidaan havaita, että Ruskon kunnan talous on vakaa.

Verot

Tuloveroprosentti	Rusko	19,75	Koko maa	19,86
Yleinen kiinteistöveroprosentti		0,95		1,06
Vakituiset asuinrakennukset		0,42		0,49
Muut rakennukset		1,02		1,16

Tulojen ja menojen tasapaino

Vuosikate / asukas	Rusko	406	Koko maa	384 (tp-arviot)
Tilikauden ylijäämä / asukas		144		216 (v.2017)
Lainat / asukas		1166		3052 (tp-arviot)
Kertynyt ylijäämä / asukas		2396		2072 (v.2017)

Rahoitusasema

Omavaraisuusaste %	Rusko	74,0	Koko maa	60,8 (v.2017)
Suhteellinen velkaantuneisuus %		34,3		56,2 (v.2017)

Taseen kirjanpidollista ylijäämää on 14,97 milj.€

Vierasta pääomaa on 11,7 milj.€

Rahavarat ovat 3,2 milj.€

Työttömyysprosentti vuoden lopussa oli 4,7 % (31.12.2017 5,8%).

3.3 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunta on arvioinut vuoden 2018 toiminnallisia tavoitteita. Vihreä kuvastaa toteutunutta tavoitetta, keltainen miltei toteutunutta ja punainen tavoitetta, joka ei ole toteutunut ja violetti, joka osoittaa ristiriitaisuutta asetettujen tavoitteiden, arviointikriteerien/mittareiden ja toteutuman välillä.

YLEISHALLINTO/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Kunnan tasapainoinen talous	Tuloslaskelman ali-/ylijäämä	Toteutui: Vuodet 2016-18: Ylijäämä yhteensä 5,7 milj. euroa	Kolmen peräkkäisen tilinpäätöksen yhteistulos on ylijäämäinen
Päätöksenteko- ja ohjausjärjestelmän sekä organisaation kehittäminen strategian pohjalta	Ohjausjärjestelmän käyttöönotto	Toteutunut osittain	Järjestelmän suunnittelu

JOUKKOLIIKENNE/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Joukkoliikenteen saatavuuden parantaminen	Liikenteen optimointi	Toteutui, tarpeen mukaisia ilta- ja viikonloppuvuoroja lisättiin vuoden vaihteessa	Tarpeen selvittäminen ja siihen vastaaminen
Joukkoliikenteen toimivuus	Asiakastyytyväisyys asteikolla 1-5	Toteutui, asiakastyytyväisyyden keskiarvo 4,1	väh. 4

ELINKEINOTOIMI/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Yritysten määrä	Toimivat yritykset/ 1000 asukasta (tällä hetkellä 81)	83	85

KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Asukasluvun kasvun turvaava tonttitarjonta	Kunnassa luovutettavana olevat tontit	Kunta luovuttanut -uusia myyty 8 -vuokratontteja lunastettu 8 -tontteja vuokrattu 1	85
Ajantasainen maankäytön suunnittelu	Yleiskaavat ja kaavamuutokset	Kaavaselvityksiä tehty ja kaavaehdotusta valmisteltu.	Ruskon eteläosan osayleiskaavan käsittely jatkuu
		Ei toteutunut. Kaavaselvityksiä tarkennettu. Toinen nähtäville laitettavaksi tarkoitettu ehdotus tekeillä.	Vahdon kunnanosan osayleiskaava valmistuu
	Asemakaavat ja kaavamuutokset	Ei käynnistynyt. Ei valmistunut.	Uusien asuntoalueiden asemakaavat käynnistyvät Niittylän asemakaava valmistuu.

Toteutuma vastaa edellisen vuoden tavoitteeseen luovutettujen tonttien määrästä, kun tavoite on luovutettavien tonttien määrä. Mittari kuvaa tonttivarantoa, mutta toteutuma myytyjen määrää.

AIKUISSOSIAALITYÖ JA –PSYKOSOSIAALISET PALVELUT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite/aikuissosiaalityö	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Asiakasmäärän vähentäminen	Asiakasperheet, enintään	96	200

Tavoite/Mielenterveystyö	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä elämäänsä, yläkoulun 8.-9. lk., 78,9 % v. 2017	% oppilaista	Vuoden 2017 tieto on viimeisin	80
Nuorten psykiatriset palvelut, erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit	käynnit 1000 ko. ikäistä kohti, 1104 v. 2015	470	800
Tavoite/Päihdehuolto	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Päihdehuollon asiakasmäärän vähentäminen ja avohoitopainotteisuuden lisääminen	asiakasmäärä/avohoito, enintään	48	20
	hoitopäivät/laitoshoito, enintään	280	200

Mikä on tavoite nuorten psykiatristen palvelujen avohoitokäyntien suhteen.

Päihdehuollon avohoitopainotteisuuden lisääminen –tavoitteen tavoitetaso enintään 20 ei vastaa tekstiä.

PERHEPALVELUT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite/Lastensuojelutyö	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Avohuollon ja ennaltaehkäisevän työn lisääminen	Ennaltaehkäisevän työn asiakkaat, vähintään	131	50
	Avohuollon asiakkaat, vähintään	56	70
Kodin ulkopuolelle sijoitettavien määrän väheneminen vuodesta 2017	Asiakkaat, enintään	13	9

HOITO- JA HOIVAPALVELUT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Kotihoidon osuuden kasvu vanhusten hoidossa	Peittävyys/yli 75-v., vähintään	26,5 %	21 %
	Omaishoidontuen asiakkaat, vähintään	33	40
Tehostetun palvelu-asumisen osuuden lasku ja pitkäaikaishoidon nykyisen tason säilyttäminen	Tehostetun palvelu-asumisen hoidon peittävyys/yli 75-v., enintään	9,6 %	10 %
	Pitkäaikaishoidon peittävyys/yli 75-v., enintään	0,07 %	0,1 %

PERUSTERVEYDENHUOLTO/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite/ vastaanottopalvelut	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Toimiva perusterveydenhuollon vastaanotto toiminta	Lääkäripalveluiden peittävyys, vähintään	58,6%	60 %
	Ei-kiireellinen odotusaika lääkärille, enintään	15 vrk	2 viikkoa

SUUN JA TERVEYDENHUOLTO/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Kattavat suun terveydenhuollon palvelut koko väestölle	Suun terveydenhuollon peittävyys/alle 18-vuotiaat, vähintään	72,8 %	76 %
	Suun terveydenhuollon peittävyys/yli 18-vuotiaat, vähintään	38,8 %	40 %
	Odotusaika kiireettömään hoitoon	62 vrk	alle 2 kk

PERUSOPETUS/Valtuuston hyväksymät tavoitteet/Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Opetuksen tehokkuuden arviointi	Päättötodistusten saaneiden prosentuaalinen määrä yhdeksäsluokkalaisista.	Toteutui. 100% yhdeksäsluokkalaisista sai päättötodistuksen.	Tavoitteena on, että 100% yhdeksäsluokkalaisista saa päättötodistuksen.
Oppilaiden sijoittuminen toisen asteen oppilaitoksiin	Päättötodistusten saaneiden sijoittuminen toisen asteen oppilaitoksiin.	Toteutui. 100% yhdeksäsluokkalaisista sai opiskelupaikan toisen asteen oppilaitoksissa.	Tavoitteena on, että 100% yhdeksäsluokkalaisista siirtyy toisen asteen oppilaitoksiin
Opetuksen laadun arviointi	Toteutetaan vuosittain 6. lk:n paikallinen oppimistulosten laadunarviointi matematiikassa ja äidinkiessä.	Tavoite ei toteutunut. Vuoden 2017 keskiarvo : matematiikka:54,37 /72 äidinkieli : 30,67 /40 Vuonna 2018 keskiarvo: matematiikka 49,92 /72 äidinkieli: 27,00 / 40	Kuntakohtaisessa vertailussa koulukohtaiset tulokset paranevat tai pysyvät vähintään samalla tasolla kuin edellisenä vuonna.
	Osallistutaan vuosiluokilla 7.-9. mahdollisiin oppiainekohtaisiin valtakunnallisiin arviointeihin (kansallisissa arvioinneissa koulut valitaan satunnais- otannalla). Mikäli satunnaisotanta ei osu kohdalle, osallistutaan matematiikan valtakunnallisiin.	Toteutui. Yläkoulun yhdeksäsluokkalaiset osallistuivat matematiikan valtakunnalliseen kokeeseen. Kokeen keskiarvo oli 23,13 / 46 Valtakunnan keskiarvo oli 20,6 / 46	Kansallisessa ainekohtaisissa arvioinnissa sijoitutaan keskiarvon yläpuolelle.

VARHAISKASVATUSPALVELUT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet/Vaikuttavuustavoitteet

Vaikuttavuustavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ mittari	Toteutuma	Ta 2018
Kasvavaan/muuttuvaan varhaiskasvatuspalvelujen tarpeeseen vastataan toiminnan edellyttämin tilaratkaisuin tai muita palvelutuotantovaihtoehtoja hyödyntäen	Omien toimitilojen määrä ja käyttö Muiden palvelutuotantovaihtoehtojen määrä ja käyttö	Toteutunut: Omia päiväkotia 5, lapsia omassa palvelujärjestelmässä 31.5. tilanteen mukaan 383 ja 31.12. tilanteen mukaan 329. Toteutuma ylitti arvon: Lapsia vaihtoehtoisissa palvelujärjestelmissä tammikuussa 2018 yhteensä 57 ja joulukuussa 2018 yhteensä 101.	Omat päiväkodit 5, lapsia omassa palvelujärjestelmässä 360 Vaihtoehtoisissa palvelujärjestelmissä lapsia 50
Verkostoituminen yli sektorirajojen ja sen näkyminen toiminnassa	Yhteistoimintamuodot ja määrät	Toteutunut: yhteistyö toimii kaikissa esiopetusryhmissä. Toteutunut.	toiminnallinen yhteistyö esi- ja alkuopetuksessa kaikissa esiopetusryhmissä nivelluokka 1 kpl
Palvelujärjestelmän kehittäminen ja asiakkaiden osallisuus palveluprosesseissa	Asiakaskyselyjen määrä ja vastaus%	Ei toteutunut: kaikille asiakkaille saman sisältöistä kyselyä ei järjestetty vuonna 2018 kyselyä.	1 kaikille asiakkaille
		Toteutunut: jokaisessa yksikössä on toteutettu vähintään yksi kysely vuoden aikana. Vastausprosentti vaihdellut 40 – 100% välillä, keskiarvo 62%.	1 yksiköittäin vastaus% yli 50
Sähköisten palvelujen käyttö	Sähköisten palvelujen määrä ja käyttö asiakasprosesseissa	Toteutunut: käytössä on 5 sähköisen asioinnin järjestelmää, käyttöaste ohjelmasta riippuen 95 – 100%	5 (vk-haku, e-ilm., Wilma, läsnäolokirjaukset, as.kyselyt) käyttö 90 %

Tuotantotavoitteet

Tuote	Tp 2015	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tp 2018
Oma päivähoito à-hinta	8468	8465	8743	8810 (10741 br)	10236 (12036 br)
Kotihoidon tuki à-hinta	4234	4700	4832	5235	5506
Yksityisen hoidon tuki à-hinta	5213	6486**	8126	5333	8286
Ostopalvelu à-hinta	9048	4314*	10 701	7116	10 684

LASTENHOIDON TUKI/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Kunnallisen varhaiskasvatuksen kasvua ja sitä kautta uusia investointipaineita hallitaan kuntalisten avulla tukemalla perheiden valintaoikeutta kotihoitoon tai yksityiseen varhaiskasvatukseen.	Yksityisen hoidon tuen käyttö: lapsia keskim. / vuosi	83	45
	Kotihoidon tuen käyttö: lasten määrä keskim./kk	82	85

HYVINVOINTIPALVELUT

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Kirjastokäynnin hinta	Toimintakulut tilastovuonna / Fyysiset kirjastokäynnin pää- ja lähikirjastossa	Ei ole toteutunut, sillä kirjastokäynnin hinta on ollut 7,29 € / käynti.	6,35 € / käynti
Kirjastoaineiston uudistaminen	Hankinta-määrärahat € / kuntalainen (as. 6 200)	Toteutunut, sillä kirjastoaineistoa on uudistettu 9,26 € / kuntalainen.	9,15 € / kuntalainen
Kulttuuritoimintaa kuntalaisille	Tapahtumien ja näyttelyiden lukumäärä	Toteutunut osittain, sillä tavoitteet ovat osin ylittyneet ja osin alittuneet. 32 tapahtumaa ja 21 näyttelyä.	Vähintään neljä tapahtumaa ja 25 vaihtuvaa näyttelyä vuodessa; vaihtuvat näyttelyt pää- ja lähikirjastossa
Kunta tukee kotiseututoimintaa vuosivastuksin	Museoiden aukioloajat ja näyttelyt sekä kotiseutuarkistojen ylläpito	Toteutunut tavoitteiden mukaisesti.	Kesällä auki kerran viikossa; Ruskon ja Vahdon museoissa joka vuosi vaihtuva näyttely; Kotiseutuarkistojen ylläpito
Työväenopiston kurssien järjestäminen Ruskolla	Kurssien ja osallistujien määrä	Toteutunut lähes tavoitteiden mukaisesti, sillä kursseja Ruskolla on ollut 31 kpl, joissa opetusta yhteensä 593 h.	Kursseja Ruskolla 32 kpl, joissa opetusta yhteensä 715 h

LIIKUNTAPALVELUT JA NUORISOTOIMI/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Liikuntapalveluita kaikille ikäryhmille	Palvelut ikäryhmittäin	Toteutunut osittain, sillä lasten ja nuorten sekä ikäihmisten osalta tavoite on toteutunut. Sen sijaan työssäkäyvän ikäluokan kohdalla on kannustettu omaehtoiseen liikuntaan ja panostettu olosuhteisiin. Tavoiteasetanta taulukossa ei aikuisten osalta ole vastannut strategista valintaa. Tähän on tehty korjaus vuoden 2019 kohdalla.	4 kurssia/tilaisuutta/ ikäryhmä
Uimataidon kehittäminen	Uimaopetuksen tehostaminen 5-9 -vuotiaiden keskuudessa	Koululaisten uimaopetus on pakollista valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa, jonka vuoksi 1-2-luokkalaisten uimaopetus on siirtynyt perusopetuksen vastuulle. Liikuntapalvelut järjestävät kuitenkin uimaopetusta kesäisin 5-ikävuodesta alkaen.	Kaikille 1-2 -luokkalaisten uimaopetusta 4 krt. / vuosi (liikuntapalvelut maksaa opetuksen, opetuspalvelut kuljetukset); lisäksi kesällä lasten uimaopetusta 5 krt./ vuosi
Nuorisoon panostaminen	Nuorisopalveluiden toimintakulut / alle 29-vuotias (as. 2 060)	Toteutunut tavoitteen mukaisesti.	Vähintään 88,00 € / nuori
Nuorisotoimintaa koulujen lukukausien aikana	Toimintapäivät (laskettu 2,4 henkilötyövuoden mukaan)-> (muutettu kunnanvaltuuston koko-uksessa 27.8.2018 § 40)	Toteutunut tarkistettujen tavoitteiden mukaisesti. Erytisnuorisotyöhön on panostettu todella vahvasti.	Toimintaa 4 päivänä viikossa Ruskon (4 pikkunuokkari päivää) ja 3 päivää Vahdon (3 pikkunuokkari päivää) yksikössä; -> (tmuutettu kunnanvaltuuston kokouksessa 27.8.2018 § 40) Erytisnuorisotyöhön panostaminen (jalkautuminen ym.)
Nuorisotoiminnan tavoitettavuus	Kävijämäärät	Toteutunut mediaanina ja keskiarvona asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Nuorisotaloilla kävijämäärät vaihtelevat päivittäin. Ruskolla perjantaisin kävijöitä voi olla päiväkävijöiden lisäksi illalla jopa 70.	Ruskon nuorisotalo 30 kävijää / ilta; Vahdon nuorisotalo 30 kävijää / ilta
Kouluysteistyö	Koulupäivystys, kerho- ja pikkunuokkari -toiminta kouluilla (laskettu 3 täysiaikaisen nuorisohjaajan työpanoksen pohjalta)	Toteutunut pääosin. Koulupäivystys toteutui keväällä 2-3 krt / vko ja syksyllä 4 krt / vko. Kerhotoimintaa oli syksyllä 3 krt / vko ja Puuhakerho kokoontui Merttelän sijaan Kirkonkylän koulussa. Tavoiteasetanta ei ole ollut tarkoituksenmukainen. Tähän on tehty korjaus vuoden 2019 kohdalla.	Koulupäivystys 4 krt. (9 h) / vko; Kerhotoimintaa 3 krt. (5 h) / vko; Pikkunuokkari Merttelässä 1 krt. (3 h) / vko

TEKNISET PALVELUT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Strategia Asiakkaat ja vaikuttavuus	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset (vaikuttavuustasolta kekiarvo) asteikolla 1–5	3,7	3,7
kaavateiden kunto ja puhtaanapito, hoidon taso	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,5	3,5
kaavateiden talvihoito	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,6	3,6
puistojen, liikunta-paikkojen ja viheralueiden hoito	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,2	3,5
jätehuolto	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,4	3,7
vesi- ja viemärihuolto	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,9	3,6
valaistus	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,8	3,9
Elohopealamppujen (katu) vaihtaminen led-valaisimiin	Elohopealamppujen lkm kaikista katulampuista / %	45%	45%

TOIMITILA- JA VUOKRAUSPALVELUT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Mittari	Totetuma	Ta2018
Strategia Vuokra-asuntojen ja As Oy:n korkea vuokrausaste	vuokrausaste %	98%	98%
Kiinteistöissä valaisimien vaihtaminen led-valaisimiin	Valaisimien vaihto vuoden 2017 tasosta (ei yhtään v.2017)	3%	3%
Strategia Vaihtoehtoiseen energiatuotantoon siirtyminen	Öljyn käytön vähentyminen vuoden 2012 tasosta / %	92%	92 %

VESIHUOLTOLAITOS/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	Toteutuma	Ta 2018
Strategia Vesihuoltolaitoksen tulot kattavat toimintamenot, poistot ja 3 % koron pääomalle	Tilikauden tulos on vähintään 0.	Toteutuu	Toteutuu
Strategia Vesijohtoverkoston vuotojen määrä	Lukumäärä max.	8	10
Strategia Jätevesiverkoston tukokset ja vuotojen määrä	Lukumäärä max	14	15
Strategia Hulevesien vähentäminen	Vähennys %	Toteutuu	5
Strategia Vanhentuneen vesimittarikannan uusiminen	Lukumäärä min	137	200

RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖASIAT/Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	Toteutuma	Ta 2018
---------	----------------------------	-----------	---------

Tehokas ja joustava rakennuslupakäsittely	Käsittelyaika Luvan hakemisen vaivattomuus	Toteutuma pääsääntöisesti alle 1 vk, kun hakemuksen kaikki liitteet on toimitettu. Otettiin käyttöön talvella 2017 ja vuoden 2018 alusta lähtien kaikki lupa-arkistointi on pelkästään sähköisenä.	Rakennustarkastajan päätös 1-2 vk Lautakunnan päätös enint. 6 vk Sähköinen luvanhaku ja sähköinen arkistointi.
Rakennus- ja maanainesvalvonnan kulujen kattaminen	Valvonnan ja hallinnon (2/3) menot katetaan maksutuotoilla (% osuus menoista)	92 %	80 %

4 HAVAINNOT TARKASTUKSEN PAINOPISTEALUEILTA

Painopistealueina kertomusvuoden 2018 aikana ovat olleet sosiaali- ja terveystoimi/vanhustenhuolto, hyvinvointilautakunta sekä henkilöstöhyvinvointi.

4.1 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Ennaltaehkäisevästä toiminnasta sosiaalitoimessa on ollut hyötyä, koska menojen kasvu on taitunut vuonna 2018.

Sosiaali- ja terveystoimen kehitys vuosina 2012-2018

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Terveyspalvelut	2 439 685	2 362 224	2 429 836	2 524 512	2 148 572	2 131 580	2 253 403
Erikoissairaanhoido	5 270 726	5 995 741	6 179 606	6 589 387	6 587 149	6 186 840	6 622 323
Sosiaalipalvelut	5 322 146	5 679 656	5 419 906	5 606 171	5 932 650	6 234 199	5 741 232
YHTEENSÄ	13 032 557	14 037 621	14 029 348	14 720 070	14 668 371	14 552 619	14 616 958
Sosiaali- ja terveyspalvelujen hallinto ja kehittäminen	25 908	7 763	8 502	8 079	6 341	7 031	4 242
Aikuissosiaalityö *	160 088	224 998	249 955	361 810	576 568	709 145	650 989
Perhepalvelut	1 431 439	1 457 398	1 105 427	1 133 220	1 085 880	1 191 655	1 160 932
Vammaispalvelut	858 634	1 068 838	1 129 981	1 251 669	1 460 129	1 295 096	1 258 838
Hoito- ja hoivapalvelut	2 846 077	2 920 659	2 926 041	2 851 393	2 803 732	3 031 272	2 666 231
Yhteensä	5 322 146	5 679 656	5 419 906	5 606 171	5 932 650	6 234 199	5 741 232
Perusterveydenhuolto	1 739 738	1 584 687	1 602 149	1 550 576	1 633 828	1 602 388	1 718 068
Suun terveydenhuolto	470 233	523 179	517 004	599 924	514 744	529 192	535 335
Aikuisten psykososiaaliset palvelut *	229 714	254 358	310 683	374 012			
Yhteensä	2 439 685	2 362 224	2 429 836	2 524 512	2 148 572	2 131 580	2 253 403

* Aikuissosiaalityö ja aikuisten psykososiaaliset palvelut on laskettu yhteen vuodesta 2016.

4.2 VANHUSTENHUOLTO

Vanhustenhuollossa ei ole tarkastuksissa havaittu puutteita.

Hoito- ja hoivapalveluissa on niille asetetut tavoitteet pääsääntöisesti saavutettu. Omaishoidon asiakkaiden määrä jää tavoitteesta. Tarkastuslautakunta kehottaa miettimään kuvaako asiakkaiden määrä palvelutavoitteen onnistumista.

4.3 HYVINVOINTILAUTAKUNTA

Hyvinvointilautakunta on aloittanut toimintansa v.2017 kesäkuun alusta. Hyvinvointijohtaja aloitti tehtävässään toukokuussa 2018. Toiminta on lähtenyt hyvin käyntiin.

4.4 HENKILÖKUNNAN HYVINVOINTI

Ruskolla sairauspoissaolojen pohjalta pari vuotta sitten aloitettu ikäohjelma on edennyt elintapojen muutosvuoteen. Positiivista on myös Ruskon aktiivisen välittämisen malli, terveydelle haitallisen häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallinta, sekä menettelytapaohje merkkipäivien muistamisesta ja huomionosoituksista. Samoin tyhy-ryhmä, kulttuuri- ja liikuntasetelit, kuntosali- ja salivuorot pitävät yllä henkilöstön terveyttä.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota lyhyiden sairaslomien kasvuun ja esittää, että esimiehet kiinnittävät huomiota niihin. Esimiesten tulee olla tarpeen vaatiessa yhteydessä työterveyshuoltoon syiden selvittämiseksi.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että henkilökunnan palkitsemiseen pitää luoda käytäntö ja mittarit. Nämä tulee ottaa huomioon talousarviota laadittaessa.

5 TARKASTUSLAUTAKUNNAN MUUT HAVAINNOT JA SUOSITUKSET

5.1 YLEISHALLINNON TILANNE

Ruskon yleishallinto on hyvällä tasolla. Valtuuston hyväksymä strategia on ohjannut toimintaa eri hallintokunnissa. Talousarvion strategiset tavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet.

Ruskon kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi tarkastuslautakunta suosittaa riskienarvioinnin liittämistä jatkossa hallintokuntien suunnittelu- ja seuranta-asiakirjoihin. Hallintokuntien tulisi määritellä oleellimmat riskit sen vastuualueella olevien tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta ja seurata niiden tilannetta säännöllisesti.

Yleishallinnon henkilöstöresurssit ovat melko pienet. Esimerkiksi yksikin pidempi sairausloma tai irtisanominen aiheuttaa ongelmia asioiden hoidossa. Tarkastuslautakunta ehdottaa kriittistä resurssien tarkastelua riskienhallinnan näkökulmasta, koska nykyiset tehtävät vaativat laaja-alaista osaamista ja sijaistaminen on haasteellista.

Tarkastuslautakunta muistuttaa hyvän hallintotavan ja hallintolain noudattamisen olevan myös tärkeää tavoitteiden riskienhallinnan näkökulmasta. Päätöksenteon oikeellisuudesta ja että päätökset tehdään oikeassa järjestyksessä. Tästä on esimerkkinä hyvinvointijohtajan valinta. Hyvinvointijohtajan haku ja valintaprosessi oli käynnissä ennen valtuuston hyväksymää viran perustamista.

5.2 KAAVOITUKSEN TILANNE

Kaavoituksen hidas eteneminen estää kunnan kasvua. Tämän vuoksi käyttöön on otettu uusi mittari, jolla mitataan kunnassa tarjolla olevia luovutusvalmiiden tonttien määrää. Tavoitetta tukeva kaavoitus ei ole kuitenkaan edennyt. Vahdon osayleiskaava ja eteläosan yleiskaava ovat viivästyneet osin kunnasta riippumattomista syistä.

Tarkastuslautakunta suosittaa asettamaan samanlaiset tavoitteet ja mittarit myös yritystonteille.

5.3 KUNNAN VUOKRA-ASUNNOT

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota, että asuntojen korjauksista tehtäisiin selkeä suunnitelma. Samoin vuokrausperusteet tehtäisiin sellaisiksi, että hakijoiden tasapuolinen ja oikeudenmukainen kohtelu turvataan ja päätöksenteko on läpinäkyvää.

5.4 SIDOSRYHMIIN VAIKUTTAMINEN

Tarkastuslautakunta kehottaa teknistä lautakuntaa jatkamaan neuvottelua ELY-keskuksen kanssa Lavamäentien kunnossapidon parantamisesta ja tarkistamaan, täyttääkö tienhoito sille asetetut kriteerit. Lavamäentie on pohjois-ruskolaisten päätie Ruskon keskustaan ja sen huono kunto aiheuttaa asukkaille kohtuutonta haittaa.

5.5 SIDONNAISUUSILMOITUS JA –REKISTERI

Uuden 1.6.2017 voimaan tulleen kuntalain mukaan keskeisten luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava sidonnaisuuksistaan. Ilmoitusvelvollisuus koskee kunnan hallituksen jäseniä ja varajäseniä, valtuuston puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, lautakuntien puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa, maankäytöstä ja rakennuslain mukaisista valmistelutehtävistä kunnassa vastaavan toimielimen jäseniä ja varajäseniä, kunnanjohtajaa ja hallituksen ja lautakunnan esittelijöitä.

Ilmoitettavia sidonnaisuuksia ovat johtotehtävät ja luottamustoimet elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja yhteisöissä sekä muut sidonnaisuudet, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Ilmoitusten tekemisessä tulee käyttää omaa harkintaa, minkä tiedon ilmoittamisella kokee olevan merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan tässä yhteydessä liike- ja ammattitoimintaa. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat yrityksen tai muun yhteisön johtotehtävät eli ainakin toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan

tehtävät. Luottamustoimilla tarkoitetaan yhteisön tai yrityksen toimielinten jäsenyyttä eli keskeisimmin yrityksen hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenyyttä.

Eduskuntakäsittelyssä lakiin otettiin velvollisuus ilmoittaa myös merkittävästä varallisuudesta. Merkittävällä varallisuudella voidaan katsoa tarkoitettavan mm. merkittäviä kiinteistöjen tai asunto-osakeyhtiön osakkeiden omistuksia. Tulkintaohjeena voidaan pitää varallisuuden liittymistä elinkeinotoimintaan tai sijoitustoimintaan, joten esimerkiksi pelkästään oman asunnon osakkeenomistus ei kuulu ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Lähtökohtaisesti merkitystä voi olla sellaisella kiinteistöjen omistuksilla, jotka sijaitsevat omassa kunnassa tai sellaisella alueella, johon päätöksenteko kohdistuu. Jossain tapauksissa maan ja metsän omistamisella omassa kunnassa voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Tapauskohtaisesti merkitystä luottamustehtävän hoitamisen kannalta voi katsoa olevan kiinteistöyhtiöiden osakkeiden omistamisella tai muulla osakkeenomistuksella. Myös ammatin liittyvillä osakkuuksilla ja omistuksilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Tapauskohtaisesti myös merkittävällä velalla ja kolmannen tahon puolesta annetulla sitoumuksella (esim. takaus tai vakuus) voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa, erityisesti jos velka liittyy elinkeinotoimintaan.

Sidonnaisuusilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on valittu kunnan luottamustoimeen tai tehtävään. Jokainen on itse vastuussa ilmoituksen tekemisestä. Tarkastuslautakunta on valvonut ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja julkaissut tiedot kunnan nettisivuilla.

Havainto ja suositus:

Tarkastuslautakunta kehottaa niitä, joilta sidonnaisuusilmoitus puuttuu, tekemään sen pikaisesti ja muistuttaa samalla ilmoituksen päivittämisestä, jos muutoksia jo annettuun ilmoitukseen tulee.

Ruskolla 21.5.2019

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Mauri Laine
puheenjohtaja

Monika Antikainen
varapuheenjohtaja

Piki Kettinen
jäsen

Juha Raatikainen
jäsen

Lars Karlsson
jäsen